

Стратегія повоєнного економічного розвитку України

Віта Андрєєва,

*к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та фінансів,
ВНЗ Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: AndriievaVA@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6357-3063*

Маргарита Корнєва,

*магістрантка кафедри економіки та фінансів,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: KornievaML@krok.edu.ua*

Сьогодні українська економіка стикнулася з небаченим за всю свою історію шоком. Повномасштабне військове вторгнення північних сусідів завдало потужного удару по всіх ланках економічної системи нашої держави. Знизилося виробництво основних видів продукції, зокрема тієї, що становить основу експортного потенціалу України. Крім того, заблоковані порти, а відтак і лєвова частка зовнішньої торгівлі. Нищиться транспортно-логістична, соціальна, маркетингова та інженерна інфраструктура цілих регіонів. Відбувається відтік кадрів за кордон та їх часткова передислокація на захід держави, що тимчасово викидає з активного економічного життя сотні тисяч, або й мільйони людей. Тому сьогодні вітчизняна економіка дедалі очевидніше стає одним з пріоритетних фронтів, який визначатиме як подальший перебіг військових дій, так і спроможність нашої держави успішно відбудовуватись після їх закінчення [1].

Метою роботи є дослідження напрямків повоєнного відновлення економіки, аналіз поточного економічного стану та розгляд пропозицій щодо ефективних стратегій для економічного розвитку України.

Досліджуючи інституційні вимоги щодо відновлення України та шляхи реалізації ключових принципів, окреслених на конференції в Лугано, ми бачимо, що нині процес відновлення та інституалізація його положень перебувають на початковому етапі. Терміновість його реалізації передбачає пошук основних механізмів та інструментів, необхідних для запуску процесів відновлення на шляху до інтеграційних цілей ЄС.

Так, першочерговими тут виступають три комплексні завдання [2]:

1. *Політика та стратегії*: формулювання політичних цілей та стратегій, що визначають спрямованість розвитку України;

2. *Організаційна структура, кадровий потенціал та процес прийняття рішень*: створення та управління організаційною структурою інститутів, що діють на основі інституційних норм. Ця структура виконує функції держави та реалізує ухвалені політики щодо відновлення. Для ефективного функціонування структури інститутів вкрай необхідним є збереження, формування та підтримка кваліфікованих кадрів, від яких залежать своєчасність та якість розробки та прийняття рішень, що відображають стратегічні та тактичні вектори розвитку. Це включає в себе створення відділень, бюро, комітетів та інших функціональ-

них одиниць для ефективної роботи. Для відновлення економіки ця структура повинна бути гнучкою та здатною швидко адаптуватися до змін у соціально-економічному середовищі. Вона включає в себе як централізовані, так і децентралізовані підрозділи, що визначають рівень компетенцій та рішень на центральному, регіональному та територіальному рівнях;

3. *Економічні та фінансові механізми*: посилення економічного розвитку, та на його основі забезпечення фінансової стійкості для ресурсного забезпечення в досягненні стратегічних цілей. Ці механізми в управлінні є ключовими складовими для досягнення стратегічних цілей відновлення економіки України.

Міністерство економіки опублікувало сценарії у своєму квітневому консенсус-прогнозі. У прогнозі враховані як припущення експертів, що війна закінчиться у 2024 році, так і припущення, що вона триватиме довше. Абсолютна більшість експертів вважають, що економіка й далі зростатиме за обома сценаріями. Так, експерти, які припускають закінчення війни у 2024-му році, уже в наступному, 2025 році, прогнозують зростання реального ВВП у середньому на рівні 5%, а інші експерти мають більш стриману оцінку - зростання на рівні 3,5%. Але навіть така оцінка включає в себе великий розбіг значень - від зниження на 1,3% до зростання на 6%.

Для поточного 2024 року консенсусна оцінка порівняно з попередньою дещо погіршилася. Так, за прогнозами експертів зростання ВВП у 2024 році очікується на рівні 3,6% (порівняно з оцінкою 4,2% станом на жовтень 2023 року), що загалом може бути пояснено ефектом більш високої бази 2023 року. Водночас такі оцінки на 2024 рік також зберігають певну варіативність - від 2,1% до 5%.

В оцінці інших показників експерти хоч і дають однакові тенденції на поточний рік, але зберігається широкий діапазон коливань. Головними консенсус-меседжами є [3]:

- економіка України критично залежить від обсягів надходжень від міжнародних партнерів, які за прогнозами на середньострокову перспективу поступово зменшуватимуться;

- на поточний рік експерти розділяють думку, що споживча інфляція буде нижчою, ніж оцінювалася раніше (на рівні 8,5% за рік порівняно з оцінкою 9,1% станом на жовтень 2023 року), але вищою за рівень 2023 року. Стримувати зростання цін у першій половині року в основному буде чинник достатньої пропозиції завдяки ефектам гарних минулорічних врожаїв, надалі чинником прискорення цін стане вичерпання домінантної дії цього чинника на фоні нижчого врожаю 2024 року, а також перенесення в ціни ефекту млявої девальвації гривні. У наступному році, у разі закінчення війни у 2024-му році, інфляція збережеться на рівні 8,2%, а в разі закінчення війни у 2025-му році, навпаки, зросте до 9,2%;

- під час війни дефіцит бюджету залишатиметься високим, ураховуючи потреби держави (переважно оборони та соціального забезпечення), з подальшим його зменшенням на середньострокову перспективу;

- реалізація відкладеного споживчого попиту після завершення війни та по-

вернення мігрантів до країни буде важливим чинником зростання, проте масштаби повернення лишаються невизначеними;

- високий рівень безробіття за його широкого діапазону коливань, у тому числі, є результатом нестачі інформації щодо стану ринку праці, неврегульованості питань щодо методології обліку окремих категорій населення (врахування військовослужбовців, тимчасово окупованих територій та територій, на яких ведуться (велися) бойові дії).

На 2026-2027 роки експерти в основному припускають зростання економіки в рамках програм відновлення та відбудови, що відповідно підвищуватиме роль впливу інвестиційного попиту.

Враховуючи прогнози експертів, ВВП у 2027 році так і не досягне рівня 2021 року: становить 91% рівня 2021 року для сценарію закінчення війни у 2024 році, та 88% - для сценарію більш тривалої війни.

Ключові слова: відновлення; економічний розвиток; механізми управління; прогнози відновлення; стратегії.

Список використаних джерел

1. Курпась, О. (2022). Економіка війни та повоєнний економічний розвиток України: проблеми пріоритети, завдання. URL: <https://www.prostir.ua/?news=ekonomika-vijny-ta-povojennuj-ekonomichnyj-rozvytok-ukrajiny-problemy-priorytety-zavdannya>
2. Голинська, О. (2024). Відновлення економіки України та його публічно-управлінські механізми. *Актуальні питання у сучасній науці*, 2 (20).
3. Кознова, О. (2024). Мінекономіки оприлюднило прогноз відновлення економіки України. URL: https://biz.ligazakon.net/news/227192_mnekonomki-oprilyudnilo-prognoz-vdnovlennya-ekonomki-ukrani